

NIS2

Een pragmatisch eBook
voor compliance

Inhoud

Even vooraf	3
Van NIS naar NIS2	4
Het wettelijk kader	6
Kernprincipes	9
Implementatie	12
Voorbeeldcase	14
Is de NIS2 voor jou van toepassing?	15
Samenvatting	16
Slotwoord	17

Even vooraf

In Nederland worden we steeds afhankelijker van digitale voorzieningen. Ook in de zorg. Dat is goed nieuws, want digitalisering stelt je in staat je zorgprofessionals te versterken, maakt onderlinge samenwerking makkelijker en helpt patiënten en cliënten zelfredzamer te zijn. Denk aan informatie die je nog maar in één systeem hoeft in te voeren, aan laagdrempelige online consults of aan een slimme matras die alleen een alarmsignaal stuurt wanneer het écht nodig is: digitalisering kan de zorg goed vooruit helpen. Als het maar goed geregeld is en vooral veilig gebeurt.

Die veiligheid is echter niet vanzelfsprekend. Criminelen en hackers worden steeds slimmer en hun aanvallen lastiger te stoppen. De zorg – met alle gevoelige persoonsgegevens die daarin omgaan – is een aantrekkelijke sector voor kwaadwillenden. Niet gek dus dat de overheid de regelgeving aanscherpt. Zowel vanuit Den Haag als vanuit Brussel komen er nieuwe en uitgebreidere wetten en regels, zoals NIS2. NIS2 heeft potentieel grote gevolgen. Ook voor jouw organisatie of instelling. De wetgeving die hieruit voortvloeit is niet vrijblijvend. Non-compliance kan naast een vergroot risico op ernstige cyberincidenten resulteren in hoge boetes. Nog nooit was het zo belangrijk om security op voorhand goed geregeld te hebben.

“Het is niet de vraag of, maar wanneer organisaties en instellingen te maken krijgen met een cyberaanval.”

Wat je kan verwachten van dit eBook

In dit eBook gaan we uitgebreid in op NIS2. We geven antwoord op veelgestelde vragen, leggen de verschillen bloot met NIS, zoomen in op de juridische aspecten van de richtlijn en bieden handvatten voor organisaties en instellingen die zich op NIS2 moeten voorbereiden.

Van NIS naar NIS2

NIS2 is een afkorting van Network Information Security 2. Het is een door de EU opgestelde richtlijn die als basis moet dienen voor nationale wetgeving rondom cybersecurity. Op deze manier wil het Europees Parlement het beveiligingsniveau en de cyberweerbaarheid in heel Europa versterken. NIS2 beschrijft welke maatregelen organisaties en instellingen minimaal zouden moeten nemen om hun digitale systemen te beveiligen, op welke organisaties die richtlijn van toepassing is en welke consequenties non-compliance met zich meebrengt.

Richtlijn vs. verordening

NIS2 zelf is zoals gezegd een richtlijn. Het is geen keiharde verordening maar bevat wel wat ze in juridische kringen een 'resultaatverplichting' noemen. Het is aan de afzonderlijke EU-lidstaten om uit NIS2 nationale wetgeving te destilleren en zo het beoogde resultaat van NIS2 zo goed mogelijk te realiseren. Daar hebben lidstaten tot oktober 2024 de tijd voor.

Opvolger van NIS

NIS2 is niet helemaal nieuw. Al sinds 2016 bestaat de NIS-richtlijn. In Nederland is deze richtlijn opgenomen in de Wbni (Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen). NIS2 is de directe opvolger van NIS die waarschijnlijk zorgt voor een update van de Wbni.

De richtlijn is op een aantal punten bijgewerkt. Niet voor niets: NIS2 sluit beter aan bij de huidige ontwikkelingen en toegenomen cyberdreigingen. Zo is NIS2 op veel meer organisaties van toepassing. Naast vitale sectoren is NIS2 ook bedoeld voor bijvoorbeeld ICT-dienstverleners en voor organisaties die een rol spelen in vitale toeleveringsketens (zie 'Voor wie is NIS2 bedoeld?'). Daarnaast omvat NIS2 een meldplicht voor cyberincidenten. Ook zijn lidstaten verplicht om de naleving te controleren, voor de meest vitale organisaties zelfs proactief.

In ontwikkeling

In december 2022 is de NIS2-richtlijn vrijgegeven. Daarmee is de kous niet af. Naast het creëren van nationale wetgeving moeten lidstaten ook een manier vinden om te controleren op naleving.

Ook laten de beschreven maatregelen de nodige ruimte voor praktische invulling. Net als bij de AVG zullen diverse sectoren op zoek moeten naar een effectieve vertaling van de wetgeving naar de praktijk.

NIS en NIS2 door de jaren heen

2013

De Europese Commissie publiceert de **Europese Unie Cybersecurity Strategie**, waarin de behoefte aan een gecoördineerde aanpak van cybersecurity binnen de EU-lidstaten wordt benadrukt.

2016

6 augustus: het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie keuren de **Network and Information Security-richtlijn** (NIS-richtlijn) goed.

2019

EU-lidstaten moeten **Computer Security Incident Response Teams** (CSIRT's) oprichten om samenwerking en informatie-uitwisseling tussen lidstaten en het Europees Agentschap voor Cybersecurity (ENISA) te faciliteren.

2018

9 mei: deadline voor EU-lidstaten om de NIS-richtlijn om te zetten in hun **nationale wetgeving**.

2021

EU-lidstaten werken verder aan de **implementatie van de NIS-richtlijn** en het versterken van hun cybersecurity-capaciteiten in overeenstemming met de vereisten.

2023

Januari 2023 start van de **implementatie-termijn** van 21 maanden. Binnen deze termijn moeten EU-lidstaten de richtlijn omzetten naar wetgeving.

Zomer 2023

start van een **internetconsultatie-periode** van 6 weken. Hierin kunnen burgers, bedrijven en overheidsinstellingen mogelijke verbeteringen aangeven in de wet- en regelgeving die in voorbereiding is. De resultaten daarvan worden gepubliceerd op de overheidswebsite **www.internetconsultatie.nl**

2022

28 november 2022 de Europese Raad stelt de **NIS2-richtlijn** vast

27 december 2022 publicatie van de NIS2-richtlijn in de **Official Journal** van de Europese Unie

2024

Naar verwachting treedt de **wet eind 2024** in werking. De organisaties die onder de NIS2-richtlijn vallen, moeten vanaf dat moment aan deze wet voldoen.

Het wettelijk kader

2.1 Voor wie geldt NIS2?

NIS2 richt zich op organisaties en instellingen met een belangrijke maatschappelijke functie. NIS2 maakt onderscheid tussen 'essentiële' en 'belangrijke' organisaties. Uiteindelijk is NIS2 ten opzichte van de oude NIS-richtlijn op meer organisaties van toepassing.

NIS2 is van toepassing op de volgende doelgroepen:

1. Essentiële organisaties
2. Belangrijke organisaties
3. Ketenpartners van essentiële of belangrijke organisaties
4. Kleine bedrijven die vallen onder de uitzondering (strategische doelwitten)
5. Apart aangewezen organisaties

Hieronder zetten we de 'doelgroep' van NIS2 uiteen:

1. Essentiële entiteiten

Missiekritische organisaties bevinden zich in de volgende sectoren:

Energie

Vervoer

Bankwezen

Infrastructuur voor de financiële markt

Drinkwater

Afwalwater

Digitale infrastructuur

Beheer van ICT-diensten

Post- en koeriersdiensten

Afwalstoffenbeheer

Levensmiddelen

Gezondheidszorg

Overheid

Ruimtevaart

2. Belangrijke entiteiten

(Middel-)grote organisaties bevinden zich in de volgende sectoren:

Post- en koeriersdiensten

Afwalstoffenbeheer

Levensmiddelen

Maakindustrie

Chemische stoffen

Onderzoek

+ Alle essentiële sectoren

Dit zijn grote organisaties die een missiekritische rol vervullen in de maatschappij. Met 'groot' doelt NIS2 op organisaties met **meer dan 250 medewerkers of een netto-omzet van meer dan 50 miljoen euro en een balanstotaal van meer dan 43 miljoen euro.**

Naast essentiële entiteiten spreekt NIS2 ook van belangrijke entiteiten. Dit zijn de middelgrote organisaties binnen de essentiële entiteiten, of actief in een van de zes aanvullende sectoren. Met middelgroot bedoelt de richtlijn organisaties met **minimaal 50 werknemers of een jaaromzet of balanstotaal van meer dan 10 miljoen euro.**

2.2 Controle en handhaving

NIS2 is niet vrijblijvend. De richtlijn wordt immers omgezet in wetgeving. Alle organisaties die onder een van de bij 2.1 genoemde categorieën vallen, moeten dan ook hieraan voldoen. Een belangrijk verschil met de eerste NIS-richtlijn is de manier waarop controle op die naleving plaatsvindt. Alle organisaties die binnen de categorie 'essentieel' vallen, kunnen proactieve, steekproefsgewijze controles verwachten. Dat betekent dat ze ieder moment, zonder enige aanleiding moeten kunnen aantonen dat ze aan de wet voldoen. Ook organisaties uit de categorie 'belangrijk' moeten aan de NIS2-richtlijn voldoen. Voor hen gelden de proactieve controles echter niet. Zij moeten pas aantonen dat ze aan de wet voldoen wanneer daar een duidelijke aanleiding voor is. Dat is in de praktijk doorgaans een (ernstig) cyberincident.

3. Ketenpartners

Er is nog een categorie organisaties die moeten voldoen aan NIS2. Dat is wanneer zij onderdeel zijn van het kernproces van de toeleveringsketen van een essentiële of belangrijke organisatie of instelling. Het kan dus zijn dat jouw toeleveranciers of dienstverlenende partners zelf niet actief zijn in een van de genoemde sectoren of minder dan 50 medewerkers hebben en dus niet het 'essentieel' of 'belangrijk'- stempel dragen, maar toch moeten voldoen aan NIS2. De EU heeft deze categorie niet zonder reden toegevoegd. In het verleden zijn namelijk diverse grote cyberaanvallen op organisaties in de vitale sectoren begonnen bij een ketenpartner. Het is dus van groot belang dat ook zij hun security op orde hebben.

4. Uitgezonderde kleine organisaties

Er is een aantal kleine organisaties dat niet past in een van de bovenstaande categorieën, maar toch moet voldoen aan NIS2. Het gaat dan om organisaties die een **belangrijke rol spelen in de infrastructuur van het internet** en dus strategische doelwitten zijn voor cyberaanvallen. Denk aan bedrijven die toplevel-domeinnamen beheren, verleners van domeinnaamregistratiediensten, of aanbieders van openbare communicatienetwerken of -diensten. Ook vallen overheidsinstanties in deze sectoren automatisch onder de NIS2-richtlijn.

5. Apart aangewezen uitzonderingen

Val je niet in een van de eerder genoemde categorieën? Dan is het alsnog mogelijk dat je te maken krijgt met NIS2. De overheid kan namelijk organisaties aanwijzen die bij uitzondering toch hieraan moeten voldoen.

Automatisch van toepassing

Is jouw organisatie actief in een van de genoemde categorieën? Dan moet je automatisch voldoen aan NIS2. Dat is een belangrijk verschil met de eerste NIS-versie. Daarbij moest je expliciet door een ministerie zijn aangewezen. Dat is nu dus nu niet meer het geval.

Twijfel je of jouw organisatie of instelling moet voldoen aan NIS2? De officiële documentatie van de richtlijn geeft per genoemde sector een uitgebreide beschrijving van de typen organisaties en bedrijfsactiviteiten die daaronder vallen. Van daaruit is geen twijfel mogelijk of jouw organisatie al dan niet moet voldoen aan NIS2.

Boetes

Voldoet een organisatie na controle niet aan de richtlijn? Dan kan de sectorale toezichthouder een boete uitdelen. Het is aan de lidstaten zelf om de hoogte van die boete te bepalen, passend bij de aard en ernst van de nalatigheid. De boetes voor de meest ernstige gevallen van nalatigheid zijn als volgt (de minimale boete is steeds het hoogste bedrag van de gegeven keuzes):

- **Voor essentiële organisaties:**

Minimaal 10 miljoen of 2% van de wereldwijde jaaromzet.

- **Voor belangrijke organisaties:**

Minimaal 7 miljoen of 1,4% van de wereldwijde jaaromzet.

Hoofdelijk aansprakelijk

Een opvallende toevoeging in NIS2 is dat alle bestuurders persoonlijk verantwoordelijk en hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de NIS2-compliance. Niemand kan zich verschuilen achter de beslissingen of nalatigheid van een ander. NIS2 is dus relevant voor de hele boardroom.

Kernprincipes

NIS2 legt de organisaties die daarvoor in aanmerking komen een aantal verplichtingen op. Die verplichtingen kun je grofweg indelen in 2 pijlers:

1. Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat de organisatie en instellingen de nodige securitymaatregelen moet treffen gericht op het waarborgen van de digitale veiligheid en de continuïteit van de dienstverlening. NIS2 schrijft niet exact voor welke technologieën of oplossingen organisaties moeten gebruiken. De richtlijn spreekt van 'passende en evenredige technische, operationele en organisatorische maatregelen', en ook 'rekening houdend met de stand van de techniek'.

Wel geeft NIS2 een opsomming van de aandachtsgebieden die organisaties ten minste in orde moeten hebben:

- **Beleid rondom risicoanalyse**
Organisaties moeten beleid hebben geformuleerd rondom de periodieke analyse van securityrisico's. Denk daarbij aan een regelmatige analyse van de externe risico's, maar ook pentests voor het doorlichten van de kwetsbaarheden in de IT-infrastructuur.
- **Analyse van de effectiviteit van de securitymaatregelen**
Organisaties moeten regelmatig controleren of de genomen maatregelen afdoende zijn.
- **Beveiliging van de toeleveringsketen**
Nieuw in NIS2 is de aandacht voor ketenveiligheid. De maatregelen moeten niet alleen gericht zijn op het voorkomen van incidenten in de eigen organisatie, maar op de bescherming van de gehele keten. Dat betekent dat organisaties afspraken moeten maken met hun toeleveranciers en dienstenpartners over bijvoorbeeld de omgang met en beveiliging van elkaars data en de beveiliging van onderlinge communicatie.
- **Aandacht voor cyberhygiëne en security-awareness**
NIS2 stelt in tegenstelling tot NIS ook een goede cyberhygiëne verplicht. Organisaties moeten er dus op toezien dat hun medewerkers zich digitaal veilig gedragen. Een voorwaarde daarvoor is dat zij zich bewust zijn van de risico's en weten hoe ze die zoveel mogelijk kunnen beperken. Regelmatige trainingen op het gebied van security-awareness zijn daarmee verplicht.

- **Beleid rondom cryptografie en encryptie**
NIS2 is wat deze securitymaatregel betreft vrij concreet. Organisaties moeten waar mogelijk encryptie toepassen. Bijvoorbeeld voor de versleuteling van gevoelige data- en communicatiestromen.

- **Beleid voor fysieke beveiliging rondom personeelstoegang en activa**
Cybercriminelen kunnen ook via fysieke toegang tot ziekenhuizen, zorginstellingen en systemen een aanval opzetten. Daarom verlangt NIS2 ook aandacht voor de fysieke beveiliging. Organisaties moeten weten wie er aanwezig is en welke toegangsrechten medewerkers, patiënten/cliënten en bezoekers hebben.

- **Gebruik van multifactorauthenticatie (MFA) en beveiliging van communicatiestromen**
NIS2 noemt concreet het gebruik van multifactorauthenticatie waar dat passend zou zijn.

- **Beveiliging van informatiesystemen**
Informatiesystemen moeten voldoende beveiligd zijn tegen cyberaanvallen, malware en andere digitale bedreigingen. Welke securitycontrols precies 'passend en evenredig' zijn verschilt per organisatie, maar te denken valt aan oplossingen voor identiteits- en toegangsbeheer, endpointsecurity en XDR (Extended Detection and Response). Voor organisaties die intensief van de (multi) cloud gebruikmaken, zijn SASE (Secure Access Service Edge)-oplossingen een logische keuze.

- **Beveiliging bij het ontwerpen, ontwikkelen en onderhouden van netwerk- en informatiesystemen**

Een goed netwerkbeheer en adequate beveiliging van het netwerk zijn een must. NIS2 noemt ook expliciet dat organisaties adequaat moeten reageren op nieuw ontdekte kwetsbaarheden.

Vulnerability Management helpt bij het tijdig op de hoogte zijn van nieuwe kwetsbaarheden en compliancy. Vervolgens is een goed update- en patchbeleid onmisbaar om de gevonden kwetsbaarheden te dichten. Aansluiting bij een SOC en/of Incident Respons dienstverlening zijn goede toevoegingen voor detectie en respons van security incidenten.

- **Incidentenafhandeling**
Organisaties moeten een incident-responseplan paraat hebben. In zo'n plan staat beschreven welke stappen de organisatie doorloopt bij een cyberincident en wie waarvoor verantwoordelijk is.

- **Continuïteit van de dienstverlening**
Na een incident moeten organisaties hun dienstverlening zo snel mogelijk weer kunnen hervatten. Dat vereist bijvoorbeeld een gedegen back-up- en recoverybeleid, en de nodige noodvoorzieningen. Denk bij dat laatste aan reservelaptops en werkplekken.

2. Meldplicht

In tegenstelling tot de oude NIS-richtlijn kent NIS2 ook een meldplicht. Wanneer organisaties te maken krijgen met een verstoring in de digitale dienstverlening, dan zijn ze verplicht deze te rapporteren bij de betreffende autoriteit. Deze meldplicht is vergelijkbaar met die in de AVG. Onder deze privacywet zijn organisaties verplicht ernstige datalekken te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Rapportagevereisten

NIS2 stelt de volgende eisen aan een melding:

- De rapportage moet in alle gevallen zo snel mogelijk plaatsvinden.
- Heeft het incident de dienstverlening verstoord? Dan moet de organisatie het incident binnen 24 uur rapporteren.
- In alle andere gevallen moet de melding binnen 72 uur plaatsvinden.

Van alle incidenten moet de getroffen organisatie na een maand een eindverslag inleveren. Daarin staan onderzoeksresultaten, de gevolgen van de aanval en de genomen maatregelen om herhaling te voorkomen. Organisaties moeten de rapportage indienen bij de betreffende autoriteit. Op dit moment is dat het NCSC.

Implementatie

Voldoen aan NIS2 is niet vanzelfsprekend. Voor een solide en weerbare securityomgeving is het noodzakelijk deze onder de loep te nemen en waar nodig verbeteringen aan te brengen.

Tegelijkertijd is compliance zelf niet het allerbelangrijkste. Cyberincidenten kunnen verstrekende gevolgen hebben voor de organisatie, de klanten en de maatschappij als geheel. Daarmee is een goede security een haast vanzelfsprekende voorwaarde voor een stabiele bedrijfsvoering, en tegelijkertijd een morele en

maatschappelijke verplichting.

Een intrinsieke motivatie om de security op orde te krijgen is noodzakelijk, wil het niet bij een eenmalige exercitie blijven. Het is, ongeacht de motivatie, belangrijk zo snel mogelijk aan de slag te gaan met het in orde brengen van de securityomgeving. Nu is er nog tijd om zaken goed aan te pakken. Vanaf het moment dat NIS2 is omgezet in wetgeving heeft ieder ernstig incident mogelijk niet alleen economische en maatschappelijke, maar ook juridische gevolgen. Met onderstaande stappenplan en tips helpen we je op weg richting NIS2-compliance.

Stap 1

Risicoanalyse uitvoeren

- Identificeer en analyseer de mogelijke risico's en bedreigingen voor de informatiebeveiliging binnen de organisatie. Evalueer de mogelijke impact van deze risico's en bedreigingen op de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van informatie.
- Prioriteer de risico's op basis van de kans dat een incident zich voordoet en wat dan de impact is.

Stap 2

Beveiligingsmaatregelen implementeren

- Selecteer de beveiligingsmaatregelen die geschikt zijn voor jouw organisatie op basis van de geïdentificeerde risico's en bedreigingen, en toets deze aan de NIS2-richtlijn.
- Implementeer technische en organisatorische maatregelen om de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van data en systemen te waarborgen.
- Zorg ervoor dat de beveiligingsmaatregelen voldoen aan de vereisten en aanbevelingen van de NIS2-richtlijn.

Stap 3

Incident-responseplannen ontwikkelen

- Ontwikkel plannen en procedures om effectief te reageren op beveiligingsincidenten.
- Definieer rollen en verantwoordelijkheden van betrokken medewerkers bij het detecteren, rapporteren en reageren op incidenten.
- Stel een proces op voor het evalueren en herstellen van de systemen en gegevens na een beveiligingsincident.
- Train medewerkers regelmatig in het volgen van het incident-responseplan.

Stap 4

Bewaking en evaluatie

- Stel een monitoringprogramma op om afwijkingen en incidenten te detecteren en te rapporteren.
- Evalueer regelmatig de effectiviteit van de beveiligingsmaatregelen en incident-responseplannen.
- Pas de maatregelen aan op basis van lessen uit eerdere incidenten of wijzigingen in de omgeving.
- Zorg ervoor dat je voldoet aan de rapportageverplichtingen van de NIS2-richtlijn.

Maak waar mogelijk gebruik van bestaande raamwerken

Er zijn diverse raamwerken in omloop die waardevol zijn voor NIS2-compliance. Deze raamwerken bieden houvast, zijn een inspiratiebron voor te nemen securitymaatregelen en leiden je stap voor stap richting een weerbare en veerkrachtige cybersecurityomgeving. Het is belangrijk dat zo'n raamwerk goed past bij je organisatie, zowel qua grootte als organisatiecultuur.

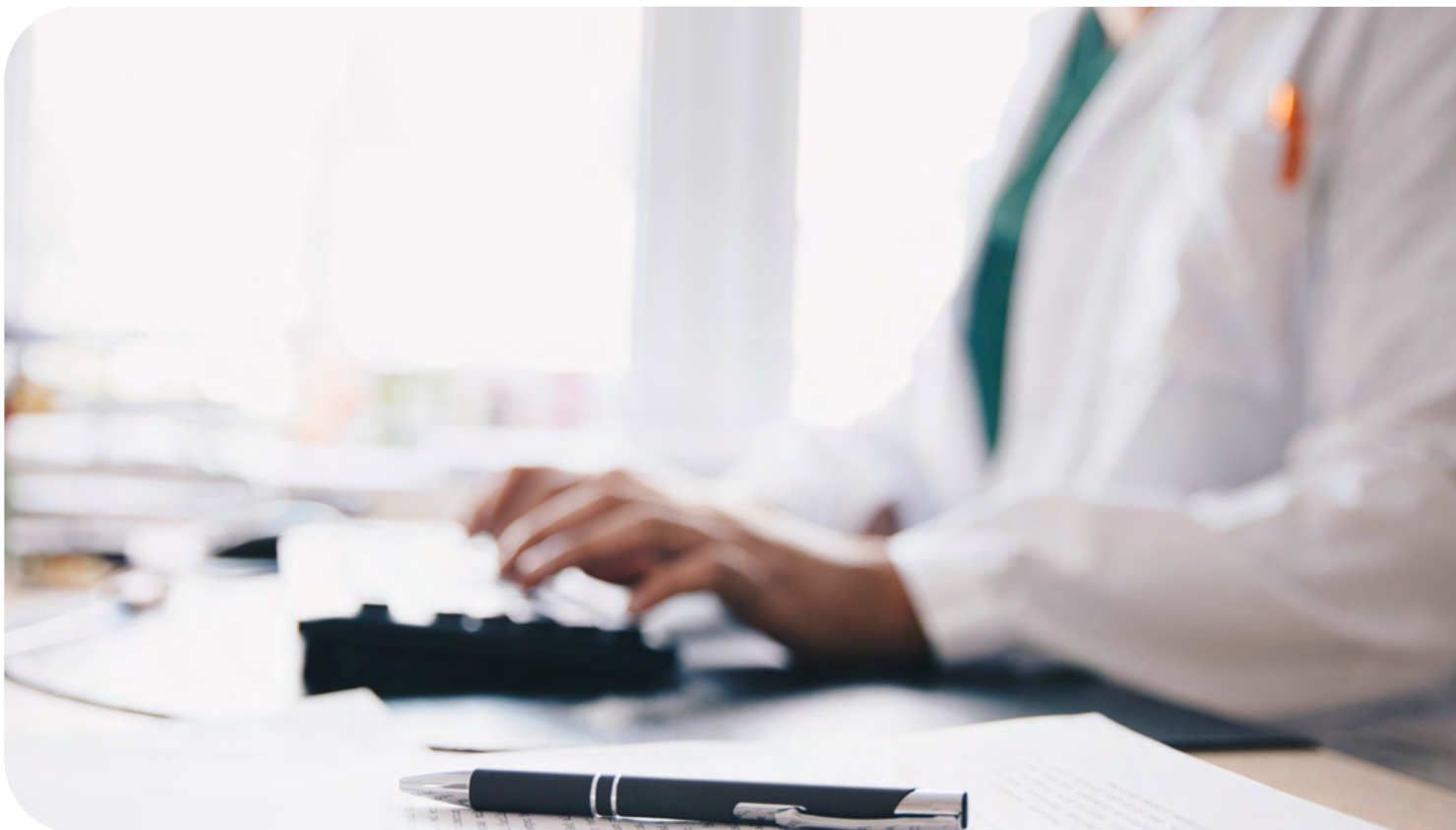
Een goed en veelgebruikte verzameling maatregelen is bijvoorbeeld de CIS Controls. Dit is een lijst met 120 best practices, opgesteld door organisaties die ooit zelf zijn getroffen door een ernstige cyberaanval. De CIS Controls maatregelen zijn voor de organisaties die het raamwerk hebben samengesteld een soort 'lessons learned'.

De maatregelen zijn onderverdeeld in 3 niveaus, zodat ze voor ieder type en grootte organisatie een gezonde mix bieden.

Bestaande certificeringen

Wellicht is jouw organisatie net klaar met een ISO 27001- of NEN 7510 traject. Dan kunnen we je geruststellen: NIS2 maakt bestaande securitycertificeringen allesbehalve overbodig. Dergelijke gerenommeerde certificeringstrajecten zijn een goede manier om security te structureel te integreren in de organisatie. Let wel: een dergelijke certificering maakt je niet meteen automatisch ook NIS2-compliant.

Lever je ICT-diensten aan 'essentiële' of 'belangrijke' organisaties of instellingen? Dan kunnen lidstaten zelfs vereisen dat je over een door de EU erkende certificering beschikt.

Voorbeeldcase

Hoe ziet zo'n NIS2-traject er dan in de praktijk uit? Voor een goed voorbeeld geven we hieronder de stappen aan voor een middelgroot tot groot ziekenhuis

Stap 1

Risicoanalyse uitvoeren

Voor een ziekenhuis is een grondige risicoanalyse essentieel. Neem daarin in ieder geval de volgende zaken mee:

- Identificeer alle belangrijke bedrijfsmiddelen, zoals patiëntgegevens, medische apparatuur, medische dossiers, IT-systemen, netwerken en infrastructuur.
- Analyseer de verschillende bedreigingen waaraan het ziekenhuis blootgesteld kan worden, zoals malware, phishing, fysieke diefstal van gegevens, ongeautoriseerde toegang tot systemen, enzovoort.
- Identificeer de kwetsbaarheden in de bestaande beveiligingsmaatregelen, zoals zwakke wachtwoorden, verouderde software, gebrek aan beveiligingspatches, onvoldoende training van het personeel, enzovoort.
- Beoordeel de potentiële impact van de geïdentificeerde bedreigingen en kwetsbaarheden op de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van de informatie en systemen binnen het ziekenhuis. Prioriteer de risico's op basis van hun potentiële impact en waarschijnlijkheid.

Stap 2

Beveiligingsmaatregelen implementeren

Op basis van de risicoanalyse moeten passende beveiligingsmaatregelen worden geïmplementeerd om de informatiebeveiliging in het ziekenhuis te waarborgen. Enkele belangrijke maatregelen kunnen zijn:

- **Toegangscontrole:** implementeer een strikt toegangscontrolesysteem voor zowel fysieke toegang tot gevoelige gebieden als logische toegang tot digitale systemen en gegevens.
- **Gegevensversleuteling:** versleutel gevoelige patiëntgegevens, zowel in rust als tijdens de overdracht, om de vertrouwelijkheid ervan te waarborgen.
- **Netwerkbeveiliging:** implementeer firewalls, intrusion detection- en preventiesystemen en andere netwerkbeveiligingsmaatregelen om ongeautoriseerde toegang tot het ziekenhuisnetwerk te voorkomen.
- **Patchmanagement:** zorg voor een strikt patchmanagementproces om ervoor te zorgen dat alle software en systemen up-to-date zijn met de nieuwste beveiligingspatches.
- **Bewustwording en training:** bij veel zorgorganisaties zijn medewerkers nog onvoldoende bewust van de securityrisico's, en niet altijd op de hoogte van hoe ze zich veilig moeten gedragen. Bied daarom alle medewerkers regelmatig verplichte securityawareness-trainingen aan en inventariseer waar zij in de praktijk tegenaan lopen als het gaat om cyberveilig gedrag.

Stap 3

Incident-responseplannen ontwikkelen

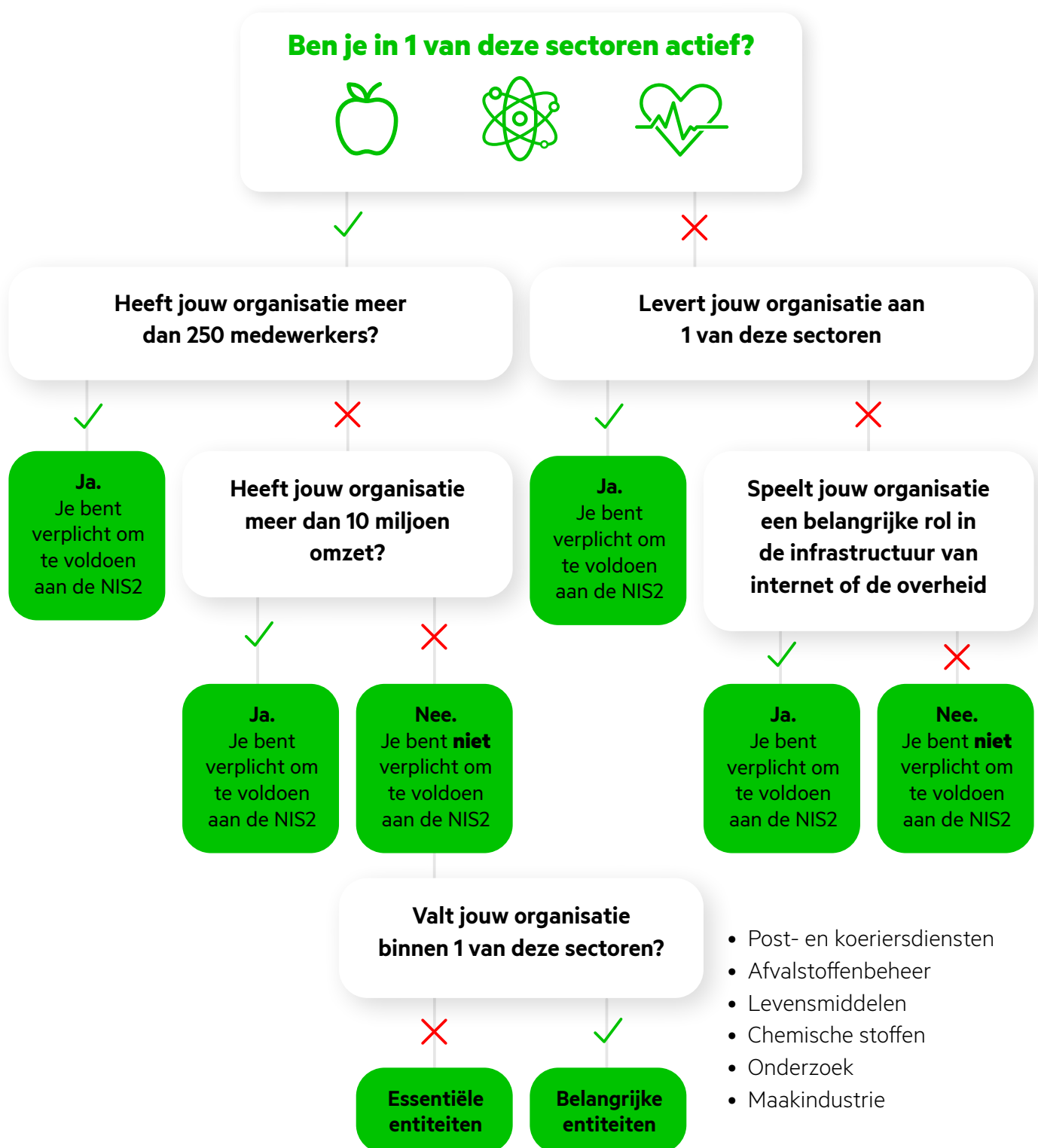
- Stel meldings- en samenwerkingsmechanismen op voor het melden van beveiligingsincidenten aan de relevante autoriteiten en voor het samenwerken met andere zorgaanbieders en relevante partijen in geval van ernstige incidenten.
- Zorg ervoor dat deze mechanismen voldoen aan de vereisten van de NIS2-richtlijn, inclusief tijdige melding en samenwerking bij incidenten.

Stap 4

Bewaking en evaluatie

- Ontwikkel continuïteitsplannen om de essentiële diensten te waarborgen in geval van beveiligingsincidenten of storingen.
- Implementeer herstelmaatregelen om de systemen en diensten zo snel mogelijk te herstellen na een beveiligingsincident, met minimale impact op de patiëntenzorg en operationele activiteiten. Neem dan contact met ons op via zorg@kpn.com

Is de NIS2 voor jou van toepassing?

Samenvatting

NIS2 stelt de volgende eisen aan een melding

- NIS2 is een EU-richtlijn die tot doel heeft de cybersecurity en cyberweerbaarheid in heel Europa te versterken.
- Het is de opvolger van de NIS-richtlijn en dient als basis voor nationale wetgeving in verschillende lidstaten.
- NIS2 is van toepassing op essentiële organisaties, belangrijke organisaties, ketenpartners, uitgezonderde kleine bedrijven en apart aangewezen organisaties.
- Kleine organisaties of instellingen die een belangrijke rol spelen in de internetinfrastructuur en overheidsinstanties vallen ook onder NIS2.
- NIS2 vereist naleving van beveiligingsmaatregelen en melding van cyberincidenten.
- De naleving van NIS2 zal worden gecontroleerd, met proactieve controles voor essentiële organisaties en controles op aanleiding voor belangrijke organisaties.
- Niet-naleving kan leiden tot boetes, waarvan de maximale bedragen afhankelijk zijn van de categorie van de organisatie.
- Bestuurders zijn persoonlijk verantwoordelijk en hoofdelijk aansprakelijk voor de NIS2-compliance.
- NIS2 heeft 2 hoofdpijlers: een zorgplicht en een meldplicht.
- De zorgplicht vereist dat organisaties passende en evenredige technische, operationele en organisatorische maatregelen nemen om digitale veiligheid en continuïteit te waarborgen.
- Organisaties moeten ook voldoen aan de meldplicht en incidenten binnen 24 uur (bij verstoring van dienstverlening) of binnen 72 uur (in andere gevallen) melden aan de betreffende autoriteit.
- Bestaande raamwerken zoals CIS Controls en certificeringen zoals ISO 27001 of NEN 7510 kunnen nuttig zijn voor NIS2-compliance.

Slotwoord

Een sterke security was al nooit een vrijblijvende zaak, maar NIS2 heeft daarover iedere mogelijke twijfel weggenomen. Tegelijkertijd mag het voorkomen van boetes nooit de belangrijkste drijfveer van het op orde hebben van je security.

Het achterliggende doel van de EU is weliswaar ‘hoog-over’: het vergroten van de weerbaarheid van de lidstaten. Toch is precies dat doel niet alleen relevant voor de EU als geheel, maar ook voor iedere afzonderlijke organisatie.

Een ernstig cyberincident heeft namelijk potentieel desastreuze gevolgen. In de eerste plaats voor de organisatie zelf, zoals een verstoorde dienstverlening, diefstal van organisatiegeheimen, ontevreden patiënten of cliënten en (onherstelbare) imagoschade. Zaken die uiteindelijk een organisatie definitief de das kunnen omdoen, en veel meer schade berokkenen dan welke boete dan ook. Maar ook voor de samenleving als geheel, zoals bij grootschalige datalekken, economische nevenschade en uitval van cruciale voorzieningen.

Een sterke security is dan ook geen kwestie van een ‘vinkje’ om boetes en juridische rompslomp te voorkomen. Het is een ethische, morele en economische missie. NIS2 is daarbij niet het einddoel, maar slechts een hulpmiddel. Bovendien verwachten we dat NIS2 en de wetgeving die hieruit voortvloeit niet het juridische eindstation is op het gebied van security.

Het realiseren van een weerbare en veerkrachtige organisatie is altijd waardevol. Voor organisatie, mens en maatschappij, voor NIS2, en voor een goede basis voor toekomstige securitywetgeving.

Daarom KPN Health

- **Technologie voor digitalisering**

Met de inzet van bewezen technologie voor de digitalisering van zorgprocessen dragen we bij aan meer efficiëntie en een betere kwaliteit van zorg.

- **Veilige informatie-uitwisseling**

We helpen zorginstellingen samen te werken door data delen makkelijker te maken. Zorginformatie is beschikbaar en bruikbaar voor álle betrokkenen.

- **Zorg op elke plek**

Door het mogelijk te maken om overal zorg te verlenen, dragen we eraan bij dat zorg voor iedereen toegankelijk blijft – digitaal én persoonlijk.

Maak een afspraak

Wil je weten hoe we jouw organisatie kunnen helpen? Ga naar kpn.com/zorg of neem contact op met je accountmanager van KPN Health voor een afspraak.

Meer weten?

Heb je nog vragen over dit eBook of NIS2, of wil je eens vrijblijvend sparren met onze experts over de gevolgen van NIS2 voor jouw organisatie of instelling?

Neem dan contact op met je KPN Accountmanager of kijk op kpn.com/zorg.